

TVARY

M Čtyři mořské potvory dostaly chuť na tvary.
Nejdřív velmi rychle spořádaly krychle.
Za ušima boule dělaly jim koule.
Potvorám moc nejely trojhrany a kužely.
Než zmizely v dálce, spolykaly válce.

Každá věc má, děti, určitý tvar. Co třeba míč? Jaký má tvar? Ano, je kulatý. Jaké tvary mají jiné věci? (Např.: Kostka je hranatá, švestka je oválná, plechovka je válcovitá, šipka je špičatá.)

D H V horní polovině stránky vidíte obrázky různých věcí a dole obrázky různých tvarů. Vaším úkolem je spojit čarou obrázky věcí s tvarem, který tyto věci mají. Tak hurá do toho. Pedagog si je vědom toho, že malíř trochu ztížil úkol tím, že tvary nemají stejnou velikost jako nakreslené věci a také barvy mohou některé děti zmást. Pokud dítě spojí obrázek s neodpovídajícím tvarem, pedagog důvod pokud možno akceptuje, ale upozorní dítě i na jiné možné „správnější“ řešení.

Po ukončení práce pedagog kontroluje řešení společně nahlas. Spočítáme také, kolik tu je hranatých, oválných nebo kulatých věcí. Cvičení ve Včeličce rozšíří pedagog o otázky: Co je ještě oblé? (hranaté, špičaté, kulaté, válcovité atd.) Naučíme se: hranol je dlouhý a hranatý, kostka je hranatá a na všech stranách stejná, koule je kulatá, válec je dlouhý a oblý, špička je špičatá...

A Na cvičení navážeme hrou venku. Pedagog děti rozdělí na skupiny (3–5 dětí). Pro každou skupinu vyhradí místo sběru a zadá tvar, který děti budou hledat a přinášet. Skupiny mají za úkol nasbírat co nejvíc předmětů daného tvaru. Předměty různých tvarů budou děti hledat v ohraničeném prostoru. Hru je možno provádět i ve třídě.

H Na závěr pedagog hodnotí s dětmi počet předmětů a správnost výběru a vyhlásí vítěze. Poražen ale nebyl nikdo a tak by se slušela malá odměna pro každou skupinu.

Navrhuji nasbírané kamínky, větvičky a přírodniny nevyhazovat, ale ponechat a odnést do třídy na podzimní výzdobu nebo pracovní činnosti.

ROZMYSLI A DOKRESLI

- M** Pověz, odkud je lepší rozhled, ptal se sokol čmeláka. Z balónu, nebo z květiny?
- D** Pozorně se, děti, podívejte na obrázek. Určitě jste zjistily, že na něm jsou místa, kde kresba chybí. Tak pastelky do ruky a do toho. Cvičení má uvolněnou, pracovní, klidnou atmosféru. Pedagog vydá pokyn: nejprve pouze černou pastelkou doplnit chybějící obrysy kresby. Tím první část cvičení končí. Ke cvičení se vracíme po týdnu. Děti samy kontrolují svou práci a případně opraví – pedagog kontroluje a napomáhá. Pak teprve berou do ruky barevné pastelky a správně doplní chybějící barvy dle zadání. Balón – vnější pruh červeně, pak žlutě, pak modře, pak zeleně. Květina – stonek, listy zeleně, okvětní lístky střídavě červeně a žlutě. V průběhu práce pedagog individuálně koriguje a napomáhá.
- A** Na cvičení navážeme závodem na čas. Pedagog rozdělí třídu na skupiny (3-5 dětí) a okopíruje jakýkoli materiál s geometrickými motivy. Kolik má skupin, tolik různých listů okopíruje. Kontrolní originál rozdá skupinám a kopie roztrhá na 5 až 10 kusů, útržky smíchá dohromady a dá na velký stůl. Každá skupina zde vyhledává ty své útržky a na vyhrazeném místě je skládá (lepí na podklad). Vzdálenost místa, kde děti budou útržky skládat, od místa, odkud si je budou přinášet, bude několik metrů. Závod může začít.
- H** Cvičení je veselé, živelné, hravé. První skupina, která složila a nalepila obrázek, vyhrává, ale cvičení necháme dokončit všechny.

HURÁ ZA KOČKOU

Kočka leze na střechu,
chce tam dělat neplechu.
Proto pejsci uvázaní
ji chytit chtějí bez váhání.
Jenže chytrá kočka
sotva na ně počká!

Ale ouha. Co se stalo? Kolem pejsků, kteří jsou připoutáni ke své boudě, proběhla potměšilá kočka. To se ví, všichni pejsci hurá za ní. A jejich provázky se zamotaly a zašmodrchaly a teď nikdo neví, kdo je rozmotá. Budete to vy, děti? Dokážete zjistit a pak vyznačit, ke které boudě patří který pejsek?

Děti se na pokyn pedagoga pouhým pozorováním (bez pomoci prstu) rozhodnou, ke které boudě který pejsek patří. Boudu označí barvou shodnou s barvou, kterou má pes na obojku, do kolonky „oko“.

Nyní se děti na pokyn pedagoga pozorováním s pomocí prstu rozhodnou, ke které boudě který pejsek patří, a boudu označí barvou do kolonky „ruka“.

Nyní se děti na pokyn pedagoga pozorováním s pomocí pastelky rozhodnou, ke které boudě který pejsek patří, a boudu označí barvou do kolonky „tužka“.

Tak a teď to bude napínavé. Kdo z vás, milé děti, to uhádl již napoprvé správně? Atmosféra je klidná, soustředěná, pracovní. Děti pracují vsedě u stolu. Pedagog jednotlivě po ukončení cvičení kontroluje správnost řešení. Jistě se najde možnost každé dítě pochválit a povzbudit.

Cvičení ve Včeličce je jen přípravou ke hře ve třídě (venku). Pokud pedagog může, zařídí pomocný dohled. Na tuto hru si pedagog vyhradí dostatek času, aby se jí mohlo pasivně i aktivně zúčastnit každé dítě ve třídě. Pedagog vybere několik rybářů (3–5) a k nim stejný počet rybek. Barevně odlišení rybáři (barevná samolepka nebo šátek nebo čepice) i rybky sedí v kruhu. Každý rybář je spojen provázkem se svou rybičkou. Pedagog provázky předem zamotá, není zřejmé, kterou rybkou mají rybáři na udici.

Ostatní děti dostanou úkol najít každému rybáři příslušnou rybkou. Musí potichu (aby nerušily rybáře) obhlédnout situaci a počkat na pokyn pedagoga. Potom předem domluveným způsobem (např. barevné samolepky) označí každou rybičku stejnou barvou, jakou má rybář, ke kterému rybka patří. Rybáři a rybky také během práce nemluví, ani jiným způsobem nenapovídají.

Jakmile jsou rybičky všemi dětmi označeny, vyzve pedagog postupně rybáře, aby zatahali za provázek. Tak se ukáže, zda byla volba správná. Pedagog pomůže rybářům dostatečně zřetelně ukázat jejich rybkou, aby se všechny děti opravdu přesvědčily, jak to bylo správně. Pedagog může zapisovat, jak se komu podařilo rybkou najít. Odměnou všem bude dobrý oběd.

ROZPOČITADLO

A bé cé dé, kočka přede,
kocour motá, pes počítá,
kolik nití do desíti.

--

hodnocení

RÝM

Jazykolam:

Nepřerýmuje-li rýma rým,
rým přerýmuje rýmu sám.

Říkanka:

Když rým kvůli rýmě kýchá,
všechna slova v básni smíchá
a potom, vážně, zmatek tu je:
báseň už se nerýmuje!

Podívejte se, děti, na dva obrázky v modrém rámečku. Na jednom je stůl a na druhém hůl. Slova stůl a hůl se rýmují. Říkáme, že spolu tvoří rým.

Pedagog uvede několik příkladů a vysvětlí dětem, co je to rým. Poté budou mít děti za úkol spojit čarou obrázky věcí, jejichž názvy spolu tvoří rým. Dle pedagoga rozvážení pracují pohromadě nebo samostatně. Po ukončení cvičení pedagog s celou třídou nahlas zkontroluje správné provedení úkolu. Cvičení je veselé, děti v průběhu cvičení necháme mluvit nahlas, mohou se pohybovat a radit si navzájem a tvořit nové rýmy. Atmosféra je velmi veselá, tvořivá, hravá.

Doporučujeme dětem před cvičením rozdat čisté papíry, na které budou moci zakreslovat nové dvojice, které tvoří rým.

Na cvičení navážeme hrou ve skupinách. Každá skupina má k dispozici papír formátu cca A2. Děti budou pracovat v časovém limitu, který pedagog přizpůsobí situaci ve třídě. Úkolem je nashromáždit co nejvíce dvojic (trojic) předmětů, jejichž názvy tvoří rým. Děti mohou po poradě shromáždit předměty nalezené ve třídě, případně konkrétní věc nakreslit.

Na závěr pedagog s dětmi provede hodnocení. Celá třída jde od jedné skupiny ke druhé. Děti z konkrétní skupiny vždy ostatním dětem přednesou své dvojice (trojice) rýmů. Pedagog zapisuje počet dosažených rýmů. Pochválí všechny děti a vyhlásí vítěznou skupinu. Včelička doporučuje cvičení ve skupinách po čase zopakovat.

KDE JE KOTĚ?

M U babičky v pokoji
všechna se ti schovají:
mourovatá, strakatá,
černá, bílá kořata.
Popřít se to nedá:
kdo najde, ten hledá!

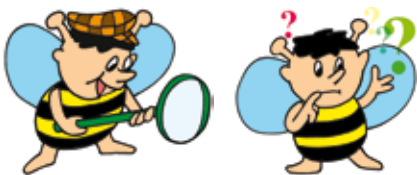
D Babička má kočku Micku a kočka Micka má spoustu kořat. Babička ani neví, kolikpak jich vlastně je. Podívejte, děti. Vidíte všechna ta rozpuštělá kořátka? Zkusíme je spočítat. Kolik je jich NA stole? Kolik jich sedí U stolu? Kolik POD stolem? A PŘED stolem? A ZA stolem? Neschovalo se nějaké? Zbylo ještě nějaké? Ale ano, to NAD stolem. Ukažte na ně, ať prská, jak chce! Že to nebylo složité? Kolik je vlastně kořátek dohromady? Prozradte to babičce! Nyní budou děti podle pokynu pedagoga označovat (ne vybarvovat) zadanou barvou kořata přímo ve Včeličce. Pedagog děti připraví na jednoduché pokyny: vysloví vždy jen umístění a barvu, kterou děti kotě označí (např.: žlutá — nad). Po kontrole je možné kořata za odměnu vybarvit.

A Pohybové cvičení oddělíme od cvičení ve Včeličce jednodenní přestávkou a pak se k němu ještě alespoň jednou vrátíme. Zahrajeme si na kořičky. Děti se protáhnou jako kořičky. Že nevíte, jak dělá kořka a co je kořičí hřbet? Ale jistě, že ano! Tak a teď každá kořička proleze POD stolem (či židli), sedne si U stolu (nebo židle), vyleze NA stůl (židli), jenom ten lustr NAD stolem raději naše kořičky vynechají. Zato si mohou zkusit prolézt nějakou dírou (skrz).

HÁDANKA

Tázala se hryzka, je-li chňapka doma. *(Myš a kořka.)*

ZVÍŘÁTKA

Kdo si tě v ZOO za mříží
přepečlivě prohlíží?

A pak všechno zacvičí,
jestlipak se opičí?

Ano - je to velice
vyvinutá opice!

(Kdo to říká? Opice nebo člověk?)

Podívejte se, děti, na obrázky. V každém řádku je nakresleno několik zvířátek. V prvním řádku najdete a vybarvěte zvíře, které je nejpomalejší (hlemýžď), ve druhém řádku vybarvěte zvířátko, které je největší (slon), ve třetím řádku vybarvěte zvířátko, které žije pod zemí (krtek), ve čtvrtém řádku zvířátko, které má nejdelší krk (žirafa). Pedagog dále pokračuje v kladení otázek dle svého uvážení a nebojí se děti trochu otázkou pozlobit: Kdo má kel a kdo má roh? Kdo ve svém domečku žije vždy sám? Kdo se vyzná poslepu?

Ke cvičení se vrátíme veselou hrou a pomůže nám bleška. Bleška skočí vždy na toho, koho pedagog nepřímo (hádankou) označí. Děti ukazují prstem. Pedagog například řekne: Bleška skočí na toho, kdo má největší uši – děti položí prst na slona.

Pedagog stupňuje tempo a hra je velmi veselá, hlasitá a živá. Pochvala bude povzbuzením do další hry.

Na závěr:

Teď se znovu podívejte na všechny obrázky a zakroužkujte jedno zvířátko, které mezi ostatní tak trochu nepatří. Které to bylo? Pejsek. A proč nepatří mezi ostatní nakreslená zvířátka? Protože pes je domácí zvíře, které žije s lidmi už od dávných a dávných dob. Pes byl člověku vždy nablízku, když potřeboval lovit zvěř, chránit domov, tahat saně s nákladem, hlídat stáda, nebo chtěl mít u sebe jen dobrého kamaráda.

Jaká domácí zvířátka ještě, děti, znáte? Kolik zvířátek z lesa znáte? Na stránce je samozřejmě více zvířátek, pedagog proto ve hře může pokračovat dle vlastního uvážení a klade vlastní otázky a zadání. S dětmi se ke cvičení vrací ještě dvakrát po týdenní přestávce. Cvičení není třeba hodnotit, jde o to spíše si o zvířátkách hezky popovídat.

Cvičení ve Včeličce doprovodíme hrou na zvířecí řeč. I zvířátka přece mluví, ne? Pedagog shromáždí děti do kruhu kolem sebe. Každému pošeptá jméno zvířete, které vydává nějaký zvuk (pes, slepice, žába, vrána, kočka, kravička). Vždy několika dětem řekne stejné jméno. Děti si své zvířátko zapamatují, ale nikomu je neprozradí. Na pokyn pedagoga začne každé zvířátko nahlas „mluvit“ po svém. Úkolem je, aby děti na základě vydávaného zvuku co nejrychleji našly „své“ stádo. Všechna zvířata ze stáda nebo hejna se drží za ruce.

Vyhrávají všichni, kteří se zařadili do správného stáda. Hra je veselá a rychlá. Pedagog konec hledání ukončuje tlesknutím. Několikrát s dětmi opakujeme.

ŘÍKANKA

A co říkal vrabec Brabčák?

Tohle: Čim! čim! čimčarala! štilip! štilip! však! však! však! tak! tak!

ŠIKOVNÉ RUČIČKY

M Teď tu máme něco pro šikovné ručičky. Pro obě šikovné ručičky. Vezměte si, děti, pastelku do každé ruky. Máte? A teď se podívejte na obrázky: jsou tam dva vedle sebe. Ale víte, jak je pan malíř namaloval? Oba najednou. Přesně tak, jak to teď zkusíte udělat vy pod jeho obrázky. Malé šipky ukazují směr, kterým se mají ruce s pastelkou vydat. Oběma rukama najednou. Šnek a čtvereček – že to nebylo těžké?

Tak to zkuste ještě jednou. Nejdřív jen tak do vzduchu a pak rovnou na papír.

D Pedagog v tomto cvičení neklade důraz na správný úchop pastelky. Děti nechá cvičení provádět vsedě a v klidné atmosféře. Pedagog před cvičením dětem oznámí, že to jedna ruka asi nakreslí o trochu hůře než ta druhá, ale že to je v pořádku. Po týdnu děti ke cvičení vracíme na další straně. Čeká je tam opět šnek a trojúhelník.

H Určitě se to všem dětem nepodařilo k jejich úplné spokojenosti. Povzbudíme je a někdy se třeba individuálně s dětmi vracíme. Po konci cvičení se hodí malá sladká odměna.

A Cvičení ve Včeličce doplníme veselou hrou Medvídek cvičí. Děti se postaví do řady nebo do půlkruhu. Pedagog stojí před dětmi a ukazuje první cvik (jednoduchý, např. vzpažit), přitom říká: „Medvídek cvičí: vzpažit.“ Děti cvik zopakují po něm. Pedagog přidá další cvik (dřep) a přitom říká: „Medvídek cvičí: vzpažit, dřep.“ Děti cviky zopakují: vzpažit, dřep. „Medvídek cvičí: vzpažit, dřep, upažit.“ Děti cviky opět zopakují. Po chvíli pedagog přestává předcvičovat, pouze předříkává. Pedagog dává pozor, jestli děti opakují cviky ve správném pořadí. Cvičíme tak dlouho, dokud si děti cviky pamatují. A jestli se někomu cviky hodně pletly, nevadí, alespoň jsme si krásně protáhli tělo...

ŘÍKANKA

10 dřepů, poslední do výskoku.

Přitom říkáme: Jeden, dva, tři, čtyři, pět, šest, sedm, osm, devět:
kominík měl hezkou dceru, unes mu ji Nedvěď.

LIST

- M** Než přistoupíme k tomuto cvičení naučíme se s dětmi říkanku “Foukej, foukej větříčku” (str. 12). Následně dětem vysvětlíme, že na podzim opadávají ze stromů listy. Připomeneme, že máme i stromy jehličnaté, na nichž jehličí i v zimě zůstává.
- D** Na procházce si děti nasbírají spadané listy. Vyberou si list, který se jim nejvíc líbí. Ten pak následně vlepí do Včeličky. Vlepenému listu pak dokreslí pár kamarádů - listů ze stejného stromu.
- H** Při závěrečném hodnocení se děti snaží vysvětlit, proč si zvolily právě tento list a co se jim na něm líbí.